

PRIX DE ROME

Toespraak Birgit Donker, directeur Mondriaan Fonds Uitgesproken op 17 december tijdens uitreiking Prix de Rome Beeldende Kunst 2015

Majesteit, excellenties, Prix de Rome-laureaten, dames en heren

Van harte welkom op de uitreiking van de Prix de Rome 2015, dé prijs voor beeldend kunstenaars onder de veertig jaar.

En met name ook een warm welkom aan Koningin Máxima. Het is geweldig dat u hier bent, net als twee jaar geleden, en op deze manier laat zien dat u de beeldende kunst een warm hart toedraagt. Uw aanwezigheid geeft de prijs extra glans.

Minister Bussemaker van Cultuur zal straks, om drie uur namens de jury bekend maken wie naar huis gaat met de Prix - dat wil zeggen eeuwige roem, een geldprijs, én een werkperiode in Rome aan de American Academy. Met dat verblijf in Rome gaat de Prix weer terug naar zijn wortels. Toen de prijs begon, meer dan 200 jaar geleden in 1808, bestond deze immers uit een reis naar de eeuwige stad. Om nu de oude glans terug te geven aan de eerbiedwaardige prijs, is een reis naar Rome weer ingevoerd in de vorm van een verblijf aan de American Academy - een bijzondere plek waar kunstenaars én wetenschappers werken en elkaar over en weer beïnvloeden.

Falke Pisano, die twee jaar geleden de Prix won, was de eerste winnaar die naar de American Academy ging. Ze ontmoette daar onder meer een Amerikaanse wetenschapper, Margaret Gaida, wat langdurige gesprekken en nieuwe inzichten opleverde die Falke gebruikte in haar laatste werk, dat gaat over de vraag wat de invloed is van culturele waarden op zoiets schijnbaar abstracts als wiskunde. Dit onderzoek leidde tot de film 'The value in mathematics', die onder meer was te zien in Los Angeles en op de Triënnale van Beaufort. Kortom, Rome als bakermat voor nieuwe kunst.

Voordat bekend wordt gemaakt wie de winnaar is van de Prix de Rome 2015, is er zo dadelijk gelegenheid voor het bekijken van het werk van de laureaten Hedwig Houben, Christian Nyampeta, Magali Reus en het duo Foundland: Lauren Alexander en Ghalia Elsakbi. Zij hebben de afgelopen vijf maanden keihard gewerkt, lef getoond, niet op veilig gespeeld. En ze zijn er alle vier in geslaagd om werk te maken dat verhaalt en verrast, dat even urgent is als universeel. Werk, kortom, dat er toe doet. En hoe.

De Prix de Rome heeft zoals gezegd een lange traditie, maar gaat ook met zijn tijd mee. Genomineerden hoeven niet meer zoals vroeger examens te doen in bijeltaferelen en naaktstudies; ze worden niet meer letterlijk opgesloten om hun werk te maken. Integendeel, zij mogen in vrijheid werken waar ze willen en ze worden beoordeeld op de eigenzinnigheid van hun werk; de gelaagdheid ervan; het experiment; de overtuigingskracht. Ze hoeven niet aan tevoren gestelde voorspelbare verwachtingen te voldoen. Liever niet zelfs.

De vier laureaten van de Prix de Rome 2015 hebben installaties gemaakt waarin onderzoek een rol speelt. Het is werk dat vragen stelt, dat je verder laat denken. Actuele thema's komen aan bod. Het gaat over identiteit en individualiteit; waar houdt het 'ik' op en begint 'de ander'?; het gaat over objecten (uitvergroete sloten) die samengebalde momenten van architectonische ruimte kunnen zijn; over ritme en harmonie - harmonie dat in het ene land iets anders betekent dan in het andere land; en het gaat over samenzweringen als vorm van verzet en het feit dat er meerdere waarheden zijn.

Het zijn onderwerpen die ons allemaal aangaan en waarmee zij, de kunstenaars, aan de haal gaan om er vervolgens ons, het publiek, hun reflectie op te presenteren.

Nu al is gebleken dat het werk is dat het publiek niet onberoerd laat. Het roept enthousiasme op, niet in de laatste plaats van de kinderjury die vorige maand als winnaar Foundland koos. De leerlingen waardeerden dat het onderwerp van hun werk zo actueel is en ze zeiden te hopen dat er op deze

manier meer aandacht komt voor de situatie in Syrië. De boodschap van de werken is meteen duidelijk, vonden ze, je hoeft er niet "zo hard over na te denken dat je er hoofdpijn van krijgt".

Ik ben deze getalenteerde kunstenaars dankbaar dat zij hun brille en hun talent tot onze beschikking stellen. Dat zij werk hebben gemaakt dat rijk is aan inhoud; dat gelaagd is en dat overtuigt. Van harte hoop ik dat hun nominaties voor de Prix en de werkperiode die zij hiervoor hebben gekregen hun alle vier veel heeft gebracht en nog zal brengen. En ik ben ervan overtuigd dat we nog volop zullen gaan horen van Hedwig, Christian, Magali, Lauren & Ghalia.

De Appel arts centre wil ik bedanken voor de vruchtbare samenwerking bij de totstandkoming van de expositie. Ik neem mijn hoed af voor de vormgever, Lesley Moore, en voor Barbera van Kooij van nai010 uitgevers voor de publicatie. Tot slot wil ik lof toezwaaien aan de auteurs van de publicatie: Lucette ter Borg, Richtje Reinsma, Laure van den Hout.

En helemaal tot slot maak ik een buiging voor de jury die veel werk verzetste, die verhit debatteerde en er toch eensgezind kwam: Pernille Albrethsen, Beatrix Ruf, Francesco Stocchi, Roy Villevoeye en Jan van de Pavert - grote dank.

We verspreiden ons nu over de verschillende zalen om het werk te bekijken. Graag zie ik u om kwart voor drie terug hier in de hal voor de prijsuitreiking.